

Basisinkomen: minder regels, meer creativiteit

Lisa Westerveld en April Ranshuijsen zijn raadsleden Groen-Links Nijmegen en aanjagers van een lokale pilot met een variant op het basisinkomen. Annet de Lange, lector Human Resource Management aan de Hogeschool Arnhem-Nijmegen.

Basisinkomen

Je hoeft niet meer fulltime naar werk te zoeken, maar je kunt een bedrijf starten of vrijwilligerswerk doen.

Te duur en niet solidair.' In het kort is dat de kritiek van Raymond Gradus op het basisinkomen (O&D, 19 mei). Het is jammer dat deze kritiek voorbijgaat aan de redenen dat diverse gemeenten willen experimenteren met varianten op het basisinkomen. Bovendien, hét basisinkomen bestaat niet: het is in geen enkel land ingevoerd. De enige manier om erachter te komen of een dergelijk systeem in Nederland werkt, is door op kleine schaal experimenten te beginnen en van daaruit verdere stappen te zetten.

Iedereen die moeite heeft rond te komen, heeft recht op toeslagen en aanvullende financiële middelen. Dat is een belangrijk goed. Alleen is ons stelsel van sociale zekerheid volledig doorgeslagen en verworpen tot een ingewikkeld, onvriendelijk en bureaucratisch monster. De Ombudsman beschreef in zijn rapport *In het krijt bij de overheid* (2013) de situatie van een alleenstaande vrouw met twee kinderen, een deeltijdbaan en een aanvullende bijstandsuitkering: 'Deze alleenstaande vrouw ontvangt twaalf inkomenselementen, afkomstig van acht instanties. Daarvoor

moeten achttien (digitale) formulieren per jaar worden ingevuld en ontvangt het gezin tachtig betalingen per jaar.'

Dit laat precies zien wat er mis is met het stelsel van sociale zekerheid: het ontvangen van een uitkering of toeslag is aan enorm veel regels gebonden. En wie regels stelt moet ze kunnen handhaven. Daardoor is een heel circuit aan bureaucratische controlemechanismen opgetuigd. Alleen al Nijmegen had in 2014 ongeveer 19 miljoen euro aan uitvoeringskosten op het gebied van werk en inkomen. 750 mensen stroomden uit de bijstand naar een (tijdelijke) baan. In andere gemeenten zijn deze getallen van eenzelfde orde van grootte.

Het is dus helemaal niet zo gek de bureaucratie te willen verminderen door regels te schrappen. Een lokaal experiment is dé manier om erachter te komen of deelnemers beter in hun vel zitten doordat ze niet meer worden verstikt door regels en sancties, maar ook of ze in staat zijn (deels) een eigen inkomen te verwerven. Mocht dat lukken, dan levert dit op termijn juist geld op: de bureaucratie wordt minder, kosten voor gezondheidszorg nemen af en mensen komen makkelijker uit de bijstand door eigen inkomsten.

De lokale voorstellen gaan uit van eigen initiatief, verantwoordelijkheid en talentontwikkeling. Ze staan daar

Alleenstaande moeder met deeltijdbaan heeft nu 12 inkomenselementen

mee haaks op de huidige participatiewet die het toonbeeld is van hoe je mensen niet laat participeren. Een verplichte tegenprestatie, de verhuisverplichting en de keiharde sancties dragen niet bij aan eigen initiatief - dat wordt juist onmogelijk gemaakt. De kostendelersnorm (wanneer een bijstandsgerechtigde met één of meer personen boven de 21 jaar in huis woont wordt de uitkering in veel gevallen lager) maakt het bijstandsgerechtigden onmogelijk om bijvoorbeeld bij een zieke vader in huis te gaan wonen om hem te verzorgen.

Schrijnend is ook dat bijstandsgerechtigden vaak geen vrijwilligerswerk mogen verrichten, omdat ze 40 uur per week naar werk moeten zoeken. Werk dat er niet is: alleen al in de regio Nijmegen staan er voor iedere vacature ten minste acht werkzoekenden in de rij. Ook het starten als zzp'er wordt ontmoedigd door ingewikkelde regelgeving en forse sancties als er iets mis gaat.

In ons voorstel wordt creativiteit en het ontwikkelen van talent juist aangemoedigd doordat mensen niet meer worden verplicht fulltime naar werk te zoeken, maar vrij zijn een eigen bedrijfje te starten, vrijwilligerswerk of mantelzorg te verrichten.

Ook om een aantal andere redenen is het interessant lokaal te experimenteren: De arbeidsmarkt verandert en er is steeds minder werkzekerheid. Het is verstandig niet af te wachten, maar nu al te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor de toekomst. Kleine stappen in de vorm van experimenten laten zien wat wel en niet werkt.

Natuurlijk zijn er risico's en moet de tijd uitwijzen of een ander systeem betaalbaar is. Het is echter voorbarig om op basis van cijfers te voorspellen dat een basisinkomen onbetaalbaar is. De werkelijkheid is een betere graadmeter dan een economische bril. Laten we daarom gemeentelijke experimenten alle kansen geven.

Gra min

Uit de congresversie van de Bregman (O&D, 21 mei) komt een voorstel voor een basisinkomen van 19 miljoen euro per maand voor Nederland tot meer werk. Eerder heeft het CPB een basisinkomen van 35 miljoen helft van het sociaal minimum (circa 750 euro) 35 miljoen kost. Het CPB heeft ook partners van twee miljoen gaan terugtrekken van de markt. Over de omvang kan men discussiëren, maar het moet heel naïef zijn om te stellen dat als men uitkering krijgt geen werk zal vinden.

Beide heren gaan in op de betaalbaarheid. Bregman zegt dat het voor Fransman en Canadees werkt voorstel hebberig van hoe we het zou financieren'. Hij vergelijkt dat dit voorstel met een genlicht-uitzending van 30 miljard euro.

Ook negeert Bregman dat dit voorstel het basisinkomen van het sociaal minimum zal volstaan. Immers, miljoenen alleenstaanden door de bodem van de zakken. Nooteboom wil tisch te stellen dat er men niet zal volstaan nancieringsgat zal worden en de doorbelde besparingen op die zullen uitblijven.

Ook Bregmans litte landse experimenten is geld' overtuigt ni

Geef iedereen de kans om zorgeloos

Hanneke Felten is onderzoeker lesbische, homo-, bi- en transgender-emancipatie bij

gen ze nu vaak niet. Pubers zijn overgevoelig voor sociale afwijzing, zo heeft hersenonderzoeker Eveline Crone aangetoond.

Net de verkeerde schoenen aan, niet uitgenodigd worden voor een

